

Handlingsplan

Handlingsplan for forbrukerretting av matpolitikken 2004 – 2005

**HANDLINGSPLAN
FOR
FORBRUKERRETTING AV
MATPOLITIKKEN
2004 - 2005**

Fiskeridepartementet,
Helsedepartementet,
Landbruksdepartementet,

i samarbeid med
Barne- og familiedepartementet

1. INNLEDNING

1.1. Bakgrunn

Å ta forbrukerhensyn vil si å styrke forbrukernes stilling i markedet med hensyn til informasjon, merking og øvrige rettigheter. Ved forbrukerretting av matpolitikken ønsker man å skape bedre balanse mellom forbrukerinteresser og næringsinteresser, det vil si mellom etterspørselssiden og tilbudssiden i markedet. Mens tilbudssiden består av profesjonelle, velorganiserte og ressurssterke aktører, består etterspørselssiden av privatpersoner. Informasjonen som foreligger som grunnlag for forbrukernes valg kan være svært begrenset og lite tilpasset forbrukernes reelle informasjonsbehov. Å la være å kjøpe et produkt om igjen er et lite relevant markedssignal, og ikke tilstrekkelig for å ivareta forbrukernes rettigheter når varen eller tjenesten er mangelfull. Den enkelte forbruker har lite å stille opp med for selv å kunne påvirke tilbudet i markedet.

Ulike matkriser gjennom 90-tallet, debatten om genmodifisering, og større oppmerksomhet omkring trygg mat, redelig omsetning og økt mangfold har vært saker som har vært i fokus i offentligheten. Til sammen er de uttrykk for dyptgående markedsforandringer som er skapt av blant annet endrede internasjonale markeds- og produksjonsbetingelser, endrede holdninger hos forbrukerne og ny teknologi.

Forbrukerne, både som enkeltpersoner og som grupper, har i større grad blitt viktige som premissleverandører for den offentlige debatten om matspørsmål. Forbrukerne er blitt mer bevisste. Mange reiser utenlands og opplever andre kvaliteter og produktvarianter som danner nye referanserammer. Samtidig må man være klar over at forbrukerne i forskjellige markeder og land vil kunne ha ulike preferanser og stille forskjellige krav til maten. Til sammen har dette ført til større behov fra myndighetenes side for dialog med forbrukerne og forbrukerrepresentanter på matområdet.

Siktemålene med handlingsplanen er å styrke forbrukernes muligheter for innflytelse på utformingen av matpolitikken, og gjennom informasjon styrke forbrukernes mulighet til å foreta valg ut i fra egne preferanser, samt å styrke forbrukernes tillit til maten.

1.2. Grunnleggende forbrukerhensyn i matpolitikken

Et fundamentalt hensyn i matpolitikken er at maten er *helsemessig trygg*. Dette innebærer at maten ikke skal kunne forårsake sykdom eller helseskade hos forbrukerne. Dette hensynet må ivaretas gjennom hele produksjonskjeden fram til forbruker.

Hensynet til *redelighet* innebærer at matproduktene skal være det de gir seg ut for å være. I dette ligger det at forbrukerne ikke skal villedes om matens opprinnelse, tilvirking, art, mengde, sammensetning, produksjonsmetode eller andre forhold som kan være av betydning for at forbrukerne skal kunne gjøre et informert valg.

Hensynet til *kvalitet* kan henge sammen med helsehensynet og hensynet til redelighet, men er også et selvstendig hensyn. Forbrukerne kan stille krav om at maten tilfredsstiller

kvalitetsdimensjoner som smak, lukt, konsistens og utseende. Også matens produksjonsmetode og opprinnelse vil for noen forbrukere utgjøre kvalitetsaspekter ved maten. Her vil hensyn til miljø og etikk være aktuelle.

Et *mangfold* av matvarer bør gi forbrukerne tilgang til et variert og fullgodt kosthold som møter deres ernæringsmessige behov, og som tar hensyn til deres høyst ulike og spesifikke preferanser. Forbrukerne kan ha behov knyttet til spesielle helsemessige og ernæringsmessige forhold ved maten, ønsker om dokumentert produksjonsmetode eller om dokumentert opprinnelse. Spesielle preferanser hos forbrukerne kan være knyttet til bl.a. dyrevelferd, miljø, kultur, religion og etikk. Produktinformasjon bør i størst mulig grad dekke de aspekter ved produktene som forbrukerne er opptatt av. Myndighetene kan vanskelig påby et mangfold, men kan legge til rette for at produkter som er produsert på en spesiell måte eller har spesielle kvaliteter, kan få en offentlig akseptert og regulert merking som tilkjenner dette. Regelverket må heller ikke være mer detaljert enn nødvendig, for å unngå at det virker begrensende på produktutvikling og mangfold.

I matproduksjonen må det også tas hensyn til at maten produseres på en *bærekraftig* måte som tar vare på miljøet og bidrar til å opprettholde et biologisk mangfold.

1.3. Kommunikasjon med forbrukerne

Ett av formålene med myndighetenes kommunikasjon på matområdet er at forbrukerne skal ha tillit til maten. Matvarene skal både være trygge og oppleves som trygge. Matvarene skal også oppfylle forbrukernes forventninger ut fra det bildet som skapes av matvarene i markedet.

For å oppnå forbrukernes tillit er det viktig med åpenhet fra myndighetenes side og god kommunikasjon med forbrukerne. Norske matmyndigheter har gjennom lengre tid søkt en aktiv dialog med forbrukerorganisasjonene og har økonomisk støttet deres deltagelse i internasjonale fora. Dette har vært en del av et langsiktig arbeid der informasjon, kommunikasjon og deltagelse av forbrukerorganisasjoner ved regelverksutvikling har stått sentralt. Forbrukerne skal sikres innflytelse gjennom informasjon, åpenhet og involvering.

For myndighetene er det en målsetting at hensynet til forbrukerne skal være en gjennomgående premiss i hele matkjeden fra jord og fjord til bord. Det er samtidig en grunnleggende forutsetning at forbrukerne skal ha tillit til alle ledd i kjeden og til tilsynsmyndighetene. Tillitsforhold må også eksistere mellom de ulike leddene i produksjons- og distribusjonskjeden, mellom aktørene i næringen og myndighetene og mellom forbrukerne og tilbyderne. For å sikre tillit til tilsynsmyndighetene er det viktig at de er åpne og uavhengige.

Hovedelementene i handlingsplanen er forbrukerinformasjon og forbrukerinvolvering.

- *Forbrukerinformasjon* forutsetter kunnskap hos myndighetene om forbrukernes behov, holdninger, kunnskap og preferanser. Like viktig er kunnskapsbygging hos forbrukerne om viktige matpolitiske spørsmål. I tillegg må myndighetene sikre at forbrukerne får den informasjon som er nødvendig for å kunne foreta informerte valg i forhold til maten de spiser.
- *Forbrukerinvolvering* innebærer dialog med forbrukerne, samt at forbrukerne sikres representasjon og deltagelse i fora hvor matpolitikken utformes.

1.4. Føringer for forbrukerrettingen av matpolitikken

Den generelle forbrukerpolitikken er beskrevet i St.meld. nr. 40 (1998 – 1999) Om forbrukerpolitikk og organisering av forbrukerapparatet. Sommeren 2002 ble ”Grønlandsdeklarasjonen” vedtatt av matministrene i de nordiske landene. Samtidig ble det vedtatt en nordisk handlingsplan om styrking av forbrukernes innflytelse på matområdet. Høsten 2002 vedtok Stortinget å etablere et samlet Mattilsyn i Norge, jf. St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 8 (2002 – 2003). Mattilsynet ble operativt 1. januar 2004. Høsten 2003 ble forslag til ny lov om matproduksjon og mattrygghet vedtatt av Stortinget, jf. Ot.prp. nr. 100 (2002 – 2003). Føringer for matpolitikken finnes også i St.meld. nr. 16 (2002 – 2003) Resept for et sunnere Norge. Alle disse føringene har gjort det naturlig å utarbeide en felles handlingsplan for forbrukerretting av matpolitikken.

1.5. Handlingsplan – hva og for hvem?

Det er ønskelig å trekke forbrukerne sterkere inn i utformingen av matpolitikken ved at det etableres en bedre dialog mellom myndighetene, forbrukerne og produsentene. Myndighetene vil gjennom denne handlingsplanen beskrive tiltak for at forbrukerhensyn skal bli sterkere vektlagt.

Blant annet med bakgrunn i opprettelsen av Mattilsynet, som både Fiskeridepartementet, Landbruksdepartementet og Helsedepartementet har ansvar for, har det vært nødvendig å utarbeide en klar felles begrepsforståelse, samt presisere hvilke mål, tiltak og virkemidler som skal til for å styrke forbrukerinnflytelsen i matpolitikken. Handlingsplanen er utformet i samarbeid med Barne- og familiedepartementet, som har ansvaret for den generelle forbrukerpolitikken.

Mattilsynet vil være et sentralt organ for å gjennomføre tiltakene som beskrives i handlingsplanen. Mattilsynets forvaltningsoppgaver er i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 8 (2002 – 2003) presisert til å være:

- tilsyn med matproduksjon langs hele kjeden både på sjø og land
- tilsyn med import og eksport av planter, fôr, levende dyr og matvarer
- tilsyn med plantehelse og dyrehelse
- tilsyn med innsatsfaktorer i landbasert og vannbasert matproduksjon
- drikkevannsforvaltning
- tilsyn med kosmetiske produkter
- dyrevern og dyrevelferd
- internasjonalt arbeid
- sivilt beredskap
- tilsyn med dyrehelsepersonell mv. som anvender legemidler og kjemikalier som kan påvirke mattryggheten
- bistand til kommunene innenfor miljørettet helsevern
- aktiv kommunikasjon, herunder risikokommunikasjon til almenheten om tilsynets vurderinger og resultater

Tematisk vil denne handlingsplanen bare omfatte Mattilsynets ansvarsområder innenfor matforvaltningen.

Norsk mat når forbrukere i mange land. Det er ikke mulig å involvere alle disse i utformingen av den norske matpolitikken, selv om de grunnleggende forbrukerkravene vil være de samme som i Norge. Det vil derfor være nyttig for myndighetene å holde seg orientert om forbrukerorganisasjonene på europeisk (BEUC)¹ og internasjonalt (CI)² nivå. En slik tilnærming vil også gjøre det lettere å styrke hensynet til forbrukerne i arbeidet med å utarbeide normer og regler for internasjonal handel med matvarer. Videre er det nødvendig å ha kunnskap om ulike preferanser, behov, holdninger etc. På sjømatens side må Mattilsynet samarbeide med Eksportutvalget for fisk for å sikre gjensidig utveksling av informasjon og synergi av hverandres arbeid.

Handlingsplanen bygger på de tiltakene som er gjennomført som oppfølging av Landbruksdepartementets handlingsplan for forbrukerorientering 2001-2003. Hovedsatsningsområdene i denne handlingsplanen har vært koordinert gjennom en styringsgruppe³ og har resultert i gjennomføring av følgende prosjekter:

- Opprettelse av matpolitiske forbrukerpanel
Syv forbrukerpanel i syv ulike fylker diskuterer matpolitiske spørsmål og gir råd og anbefalinger til myndighetene.
- Opprettelse av Matportalen
Matportalen er en elektronisk internettportal som inneholder forbrukerrettet informasjon om matpolitiske spørsmål, med hovedvekt på mattrygghet.
- Forbrukerretting av tilsynene
Hovedmålet med prosjektet er at bevissthet om forbrukernes interesser i tilsynet fra jord/fjord til bord er forankret i tilsynsinstitusjonene
Rapport om prosjektet forelå tidlig i 2004.

---

¹ Bureau Européen des Unions de Consommateurs

² Consumers International

³ Styringsgruppen har hatt representanter fra Barne- og familiedepartementet, Fiskeridepartementet, Helsedepartementet, Landbruksdepartementet, Statens næringsmiddeltilsyn, Statens dyrehelsetilsyn, Statens landbrukstilsyn og Forbrukerrådet.

2. MÅL OG STRATEGIER

For å nå de overordnede målsetningene om å styrke forbrukernes muligheter for innflytelse på utformingen av matpolitikken og gjennom informasjon styrke forbrukernes tillit til maten, prioriterer departementene følgende mål og strategier:

Mål 1: Bidra til at forbrukerne har god kunnskap innenfor matområdet

- Gi aktiv informasjon rettet mot forbrukerne gjennom ulike kanaler
- Arbeide spesielt mot ungdom ved å tilrettelegge informasjon til bruk i skolen
- Videreføre arbeidet med risikoanalyse med særlig fokus på risikokommunikasjon

Mål 2: Sikre at myndighetene har kunnskap om hva forbrukerne vet, mener, ønsker og gjør

- Bidra til kunnskapsinnhenting og formidling av forbrukernes ønsker og behov til matforvaltningen
- Bidra til videreføring av forbrukerforskningen
- Sørge for at kunnskap om utenlandske markeder og utenlandske forbrukere formidles og tas i bruk av matforvaltningen

Mål 3: Etablere et helhetlig og enhetlig tilsyn som ivaretar forbrukerhensynene

- Avklare og etablere en helhetlig rolleforståelse
- Sørge for å forankre Mattilsynets verdisett hos alle medarbeidere slik at skjønnet utøves etter felles rettesnorer i møte med forbrukere, tilsynsobjekter og samfunnet for øvrig
- Tilrettelegge for økt forbrukerinnflytelse ved å etablere en kultur for å legge vekt på ikke-regulatorisk arbeid i form av dialogkonferanser, møteplasser, internett etc.
- Sørge for tilstrekkelig kompetanse i alle ledd

Mål 4: Bidra til gjensidig åpenhet og dialog mellom myndigheter, næring og forbrukere

- Tilrettelegge for konsultasjoner med forbrukerne og næringen som ledd i politikktutforming og regelverksarbeid, gjerne ved at de ulike partene er tilstede samtidig
- Bidra til at myndighetenes konklusjoner og tilsynsresultater offentliggjøres og gjøres lett tilgjengelig for allmennheten
- Videreføre arbeidet med risikoanalyse og sørge for god, helhetlig og forståelig risikokommunikasjon
- Sørge for hensiktsmessige arenaer for dialog med forbrukerorganisasjoner og direkte med forbrukerne
- Bidra til å sikre ressurser til forbrukerdeltagelse i nasjonale og internasjonale fora

3. TILTAK

Tiltakene som skisseres skal bidra til å nå målene for handlingsplanen. For å sikre størst mulig måloppnåelse, vil tiltakene bli løpende vurdert i planperioden. Departementene vil vurdere både ytterligere tiltak og endring av de foreslåtte tiltakene i samråd med Mattilsynet.

Mål 1: Bidra til at forbrukerne har god kunnskap innenfor matområdet

Aktuelle tiltak:

- Videreutvikle Matportalen til å bli forbrukernes viktigste informasjonskilde om mattrygghet.
- Sørge for utvikling av en ungdomsside om mattrygghet på internett, med informasjon om mat fra jord og fjord til bord.
- Klargjøre og kommunisere roller og ansvarsfordeling mellom de tre departementene, Mattilsynet og Vitenskapskomiteen til forbrukerne.
- Vurdere behov for endringer i den obligatoriske merkingen av mat for å sikre at forbrukerne får tilstrekkelig informasjon om produktene.
- Vurdere behovet for frivillige merkeordninger.

Matportalen ble etablert i mai 2003 og er en internettportal med informasjon om mattrygghet rettet mot forbrukerne. Matportalen skal være dagsaktuell og ha stor stoffbredde og dybde som synliggjør hele matkjeden. Det må arbeides for at Matportalen skal bli den informasjonskilden som forbrukerne søker til for informasjon om mat fra jord og fjord til bord.

Ungdom er en viktig målgruppe. Departementene ønsker å øke kunnskapen om mat og mattrygghet hos ungdom gjennom tilrettelagt informasjon på internett. Dette gjøres i samarbeid med andre pågående prosjekter om emnet og pedagogiske kompetansemiljøer, og må sees i sammenheng med arbeid for å styrke undervisningen om mat og mattrygghet generelt.

Vitenskapskomiteen for mattrygghet skal foreta risikovurderinger langs hele matkjeden. Den skal utføre uavhengige vitenskapelige risikovurderinger på oppdrag fra Mattilsynet og kan også ta opp saker på eget initiativ. Tydeliggjøring av roller og ansvar for departementene, Mattilsynet og Vitenskapskomiteen er en utfordring myndighetene må følge opp både internt i forvaltningen og utad til forbrukerne for å bygge opp deres kompetanse, og legge til rette for at forbrukerne kan ha tillit til systemet.

At forbrukerne skal ha kunnskap krever at forbrukerne får informasjon om maten de kjøper. Dette er nødvendig for at forbrukerne skal kunne treffe informerte valg. Slik informasjon kan gis gjennom obligatorisk merking av maten. Myndighetene må kontinuerlig vurdere behovet for slik merking. Dette må sees i lys av utviklingen av standarder og regelverk om merking internasjonalt.

I tillegg til obligatorisk merking av maten, kan merking også skje på frivillig grunnlag. Det eksisterer i dag flere ordninger for frivillig merking av mat, for eksempel Godt Norsk-merket og merkeordningen Beskyttede betegnelser. Gjennom slike merkeordninger legger

myndighetene tilrette for at forbrukerne får informasjon om at produktene oppfyller visse produksjons- eller kvalitetskrav. Departementene vil vurdere både behovet for nye merkeordninger og en endring av eksisterende merkeordninger.

Mål 2: Sikre at myndighetene har kunnskap om hva forbrukerne vet, mener, ønsker og gjør

Aktuelle tiltak:

- Revidere og gjennomføre ”Trygg mat undersøkelsen”⁴ samt utarbeide et opplegg for formidling av resultatene fra denne til matforvaltningen, næringsaktørene og allmennheten.
- Formidle kunnskap til alle deler av matforvaltningen basert på resultater fra Norsk Monitor⁵ og andre relevante undersøkelser, og gjøre resultatene allment tilgjengelig.
- Iverksette et samarbeid mellom Mattilsynet og Eksportutvalget for fisk for å sikre utveksling av kunnskap om norske og utenlandske forbrukeres holdninger og ønsker knyttet til fisk som mat.
- Delta i Nordisk Ministerråds arbeid med oppfølging av ministererklæringen om etisk merking av næringsmidler.

En forutsetning for å kunne ta sterkere forbrukerhensyn i utformingen av matpolitikken, er at myndighetene skaffer seg kunnskap om forbrukernes ønsker, holdninger og atferd knyttet til sentrale matpolitiske områder. Slik kunnskap skaffes gjennom kunnskapsinnhenting i våre omgivelser (omverdensanalyse), blant annet ved av tradisjonelle spørreundersøkelser, spesielle analyser og medieovervåkning. Kunnskapen må gjøres tilgjengelig internt og eksternt, og brukes aktivt i strategiutforming og valg av virkemidler på kort og lang sikt.

En viktig fremtidig oppgave knyttet til omverdensanalyse er å inkludere data som allerede er tilgjengelig andre steder. Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Sosial- og helsedirektoratet samarbeider om analyse av matforbruk. Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) har også relevante prosjekter. Departementene har som mål å samarbeide med ulike forskningsinstitutter på prosjektbasis, for å utvide matforvaltningens kunnskap om omverdenen, da spesielt knyttet til forbrukernes preferanser på matområdet.

Norsk mat omsettes til forbrukere i mange land. Det er nødvendig også å innhente kunnskap om holdninger, ønsker og behov hos de utenlandske forbrukerne. Eksportutvalget for fisk innhenter mye slik informasjon. På sjømatensiden må Mattilsynet og Eksportutvalget for fisk utveksle informasjon for å dra nytte av hverandres kunnskaper.

De nordiske matministrene vedtok i juni 2003 en ministererklæring om etisk merking av næringsmidler. I erklæringen foreslås en rekke tiltak for å skaffe ytterligere kunnskap om forbrukernes meninger og ønsker om etisk informasjon i tilknytning til matvarene. Fra norsk side vil man delta aktivt i det nordiske arbeidet med kunnskapsinnhenting, og bidra med informasjon om de norske forbrukernes holdninger til etisk merking.

---

⁴ ”Trygg mat undersøkelsen” er en representativ spesialundersøkelse matforvaltningen gjennomfører regelmessig. Undersøkelsen måler folks kunnskap og holdninger tilknyttet mattrygghet og tillit til matkontrollen.

⁵ Norsk Monitor er en større landsrepresentativ undersøkelse som gjennomføres hvert annet år. Det stilles blant annet spørsmål knyttet til matområdet som forvaltningen ønsker svar på.

Mål 3: Etablere et helhetlig og enhetlig tilsyn som ivaretar forbrukerhensynene

Aktuelle tiltak:

- Iverksette oppfølging av prosjektet ”Forbrukerretting av etatene (tilsynet)”, basert på konklusjoner i sluttrapporten fra prosjektet.

Prosjektet ”Forbrukerretting av etatene (tilsynet)” ble avsluttet i 2003. Rapport fra prosjektet forelå tidlig i 2004. Den videre oppfølgingen av prosjektet vil baseres på anbefalingene i sluttrapporten. Oppfølgingen vil være knyttet til forbrukerretting av Mattilsynet.

Mål 4: Å bidra til gjensidig åpenhet og dialog mellom myndigheter, næring og forbrukere

Aktuelle tiltak:

- Sørge for at risikovurderinger, forslag til risikohåndtering og tilsynsresultater raskt gjøres tilgjengelig for allmennheten via de respektive aktørenes nettsider.
- Styrke forvaltningens kunnskap om risikokommunikasjon og sikre at den kommunikasjonen som gis er hensiktsmessig.
- Direkte dialog med forbrukerne gjennom å videreføre og evaluere prosjektet ”Matpolitiske forbrukerpanel”.
- Gjennomføre prosjektet ”Forbrukerdeltagelse i nasjonale og internasjonale fora”.
- Etablere ulike dialogfora der sentrale saker diskuteres før avgjørelser fattes.

Offentlighet og innsynrett er sentrale demokratiske rettigheter som bidrar til økt kompetanse og gir forbrukerne større innflytelse. God risikokommunikasjon og åpenhet om resultater er et grunnlag for å opprettholde matforvaltningens høye tillit hos forbrukerne.

Det er behov for særlig fokus på risikokommunikasjon som en sentral del av risikoanalysen. Risikokommunikasjon involverer aktørene i hele matkjeden. Det kreves derfor etablering av infrastruktur for å sikre den nødvendige samhandling som må ligge til grunn for risikovurdering og risikohåndtering. Like viktig er det å ha kompetanse om hvordan informasjon bør gis og hvordan den forstås av de ulike aktørene. Bevissthet rundt disse prosessene har vært tema for to nordiske kurs i 2003. Dette arbeidet vil bli fulgt opp av matforvaltningen i handlingsplanperioden, både internt i forvaltningen og i samarbeid med nærings- og forbrukeraktører.

I 2002 ble det opprettet syv matpolitiske forbrukerpanel i ulike deler av landet. Disse panelene diskuterer matpolitiske saker og gir råd til myndighetene gjennom direkte dialog med politisk ledelse i departementene. Politisk ledelse i departementene har forpliktet seg til å høre på panelenes råd, og til å forklare hvorfor rådene eventuelt ikke tas til følge i politikkkutforming. Prosjektet skal midtveisevalueres i 2004.

Det er et ønske at forbrukerorganisasjoner er representert i nasjonale og internasjonale fora hvor matpolitiske spørsmål diskuteres. Det vil bli gjennomført et prosjekt med sikte på å styrke forbrukerdeltagelsen i slike fora.

Det er viktig å etablere møteplasser der aktørene inviteres til å debattere ulike spørsmål. Slike møteplasser vil være med på å skape dialog mellom forbrukere⁶, næring og myndigheter.

4. ORGANISERING AV ARBEIDET

Det er etablert en ressursgruppe med deltagelse fra Barne- og familiedepartementet, Fiskeridepartementet, Helsedepartementet og Landbruksdepartementet. I det videre arbeidet med forbrukerretting vil ressursgruppen ha en koordinerende rolle på departementsnivå. Den vil ha et særskilt ansvar for oppfølging av prosjektet om forbrukerpanelene, på grunn av dette prosjektets politiske forankring. Mattilsynet vil ha det operative ansvaret for øvrige tiltak i handlingsplanen, og vil rapportere i linjen om disse. Hvilke ressurser og hovedprioriteringer som skal ligge til grunn for Mattilsynets arbeid med å gjennomføre handlingsplanen vil beskrives nærmere i tildelingsbrevet til Mattilsynet.

5. EVALUERING

Som ledd i gjennomføringen av handlingsplanen må det gjennomføres en evaluering av måloppnåelse og arbeidsprosess.

---

⁶ Forbrukernes interesser på matområdet kan representeres av ulike forbrukerorganisasjoner.